

VADIM CEBAN:

MOLDOVAGAZ se adaptează din mers la noile realități de pe piața energetică

Schimbările în domeniul gazelor naturale, venite odată cu implementarea pachetului trei energetic al UE, care țintește liberalizarea sectorului, au diminuat rolul companiei Moldovagaz, monopolist pe această piață mulți ani la rând. **Vadim CEBAN**, directorul general al companiei, privește însă pozitiv aceste schimbări, fiind sigur că procesul dat deschide oportunități enorme atât pentru jucătorii pieței, cât și pentru consumatori. Diferența pe piață o vor face calitatea serviciilor și profesionismul specialiștilor din companiile care se vor angaja în competiția de pe această piață.

BC: Dle **Vadim Ceban**, veniturile Moldovagaz au scăzut cu patru miliarde de lei anul trecut, înregistrând în final pierderi de peste 670 milioane de lei. Prin ce se explică această evoluție, după ce cu un an în urmă era înregistrat un profit de 1,4 miliarde de lei?

Vadim Ceban: Pentru început, trebuie să explicăm că, deși veniturile au scăzut cu circa 3,6 miliarde de lei, furnizarea gazelor naturale a crescut cu 131 milioane de metri cubi. Factorul determinant care a influențat reducerea cifrei de afaceri a fost scăderea prețului de achiziție a gazelor. Am reușit să reducem și cheltuielile pe anumite dimensiuni și, în plus, a scăzut consumul și pierderile tehnologice, datorită implementării noilor tehnologii în acest sens precum automatizarea sau citirea la distanță a contoarelor.

” Am reușit să reducem și cheltuielile pe anumite dimensiuni și, în plus, a scăzut consumul și pierderile tehnologice, datorită implementării noilor tehnologii în acest sens precum automatizarea sau citirea la distanță a contoarelor.

În ce privește pierderile, acestea sunt mai mult de ordin financiar. Drept urmare a aprecierii dolarului față de leul moldovenesc de anul trecut, datoria noastră de 709 milioane de dolari față de Gazprom este mult mai mare în lei față de anul precedent. Evident, ea este prezentată în raportul financiar al companiei în monedă națională. În 2023, datorită faptului că fluctuația de curs valutar leu-dolar a fost în favoarea leului, am înregistrat un profit de peste un miliard de lei. În 2024, am plătit impozit din acel profit, ceea ce a contribuit, de asemenea, la rezultatul negativ de anul trecut.

Atâta timp cât în bilanțul companiei figurează această datorie (aflată în litigiu n.red.), fluctuațiile valutare vor influența mult rezultatele financiare ale Moldovagaz, anul acesta, chiar într-un mod determinant. În anul curent, vom avea o cifră de afaceri mai mare datorită livrării pe malul stâng, către Tiraspoltransgaz, dar și unui consum mai mare pe malul drept din cauza timpului mai rece de afară din această primăvară.

BC: Apropo, care este acum statutul acelei datorii de 709 milioane?

Vadim Ceban: Dacă nu va exista o înțelegere între acționari (Gazprom și Guvernul Republicii Moldova n.red.), nu văd cum ar putea fi soluționată. Până acum, au fost propuse mai multe modalități de reglementare, dar, atâta timp cât nu a fost luată nicio decizie în acest sens și se menține același status-quo, lucrurile rămân neschimbate. Pe de o parte, există poziția guvernului bazată pe un raport de audit și o recomandare a consultanților despre cum s-a format suma și în ce proporție poate fi achitată. Pe

de altă parte, există acte și documente semnate de Moldovagaz și Gazprom, care confirmă această datorie de 709 milioane de dolari.

BC: Mai există și datoria regiunii transnistrene față de Moldovagaz. Care este statutul ei în acest moment?

Vadim Ceban: Această datorie este reflectată în conturile extrabilanțiere și ele nu se răsfrâng asupra raportului financiar al întreprinderii. Însă auditul anual financiar, care verifică rezultatele noastre financiare, menționează, evident, acest lucru. Livrările pe malul stâng au fost făcute mulți ani la rând după un model de business

agreat de toți acționarii. Acum, acest model nu mai funcționează. Dincolo de faptul că furnizările au fost acceptate și de Gazprom, dar și de adunarea generală a acționarilor, am avut și beneficii, care țin de furnizarea energiei electrice de pe malul stâng pe malul drept al Nistrului. Nu cred că se va pune problema ca aceste datorii să fie reflectate în bilanțul contabil al întreprinderii, însă, dacă se va întâmpla, cu siguranță, nu există surse de acoperire pentru ele. Cu toate că avem titluri executorii în valoare de peste 11 miliarde de dolari, pentru a le înainta către Tiraspoltransgaz, suntem conștienți că ei nu au cum să le acopere, așa cum nici noi nu avem astfel de resurse. În prezent, acumularea datoriei s-a oprit, deoarece gazul livrat către regiunea transnistreană este plătit deja integral de către agentul lor de plată.

BC: Ex-ministrul energiei Victor Parlicov afirma recent că Moldovagaz și-ar putea pierde licența de activitate pe piață, dacă Gazprom, acționarul său majoritar, nu va lua decizia de a separa activele, prin transferul către Moldovatransgaz, a rețelelor de transport. Cum poate evita Moldovagaz acest lucru?

”

Dacă vom avea o piață organizată și toți vor cumpăra la bursă, atunci doar calitatea deservirii clienților plus costurile administrative vor face diferența între toți cei care vor vinde gaze consumatorilor.

Vadim Ceban: Datele problemei expuse de Victor Parlicov sunt deja depășite. Acest lucru ar fi fost valabil până în septembrie 2023, când Republica Moldova a ales să implementeze modelul doi de separare a distribuției de furnizare și de transport, prevăzut de Pachetul trei energetic al Uniunii Europene. Modelul în cauză presupune separarea juridică, adică vânzarea activelor sau a companiei care deține aceste active. Prin urmare, acum, unica soluție legală pentru ca noi să ne păstrăm licența de operator de sistem este să vindem aceste active sau compania: să le evaluăm, să le scoatem pe piață și să le vindem unui operator de piață european. Cine va reuși să facă acest lucru în trei luni? Acum, Moldovagaz nu are nici organe de conducere noi. Noul consiliu de observatori trebuie ales la 30 mai, la adunarea generală ordinară a acționarilor (interviul a fost realizat pe 22 mai, n.red.) și nu există nici consiliu de administrație. Și trebuie aprobate decizii în privința unor active de circa 150 milioane de euro, potrivit valorii lor de bilanț. Bine, valoarea lor de piață ar putea să nu se ridice la această sumă, ele trebuie scoase pe piață ca să vedem valoarea lor reală.

Prin urmare, pentru a ne conforma cerințelor autorităților, ar trebui să vindem aceste active până pe 31 iulie, dar acest termen nu este realist. Cel mai probabil, vom ajunge în situația când vom rămâne cu active nu din cauza că nu dorim să le vindem, ci pentru că nu reușim. Respectiv, cred că, în scurt timp, va fi aprobat alt operator de sistem,

care va furniza gaze naturale consumatorilor finali în baza obligațiunii de serviciu public. Cel mai probabil, acesta va fi Energocom. Urmează să oferim servicii acestui operator după modelul pe care îl avem cu Vestmoldtransgaz pe partea de transport, deoarece operatorul care va veni nu poate să creeze în acest răstimp scurt un sistem de distribuție pentru 830 mii de consumatori. Există foarte multe aspecte juridice, comerciale și tehnice la mijloc. De aceea, cred că se va menține rolul nostru pentru o anumită perioadă ca furnizor de servicii, iar peste un an, vom vedea cu ce rămânem noi și cu ce rămâne noul operator de sistem.

În plus, nimeni nu ne interzice, prin compania noastră fiică Transautogaz, care are licență pentru activitate de furnizare atât a gazelor naturale, cât și a energiei electrice, să preia anumiți consumatori. Aceasta este esența pieței libere. Dacă găsim surse mai convenabile și putem avea prețuri competitive, de ce n-am participa și la această piață? Dacă vom avea o piață organizată și toți vor cumpăra la bursă, atunci doar calitatea deservirii clienților plus costurile administrative vor face diferența între

toți cei care vor vinde gaze consumatorilor. Până la urmă însă, în lege scrie că noi putem participa la piața liberă a gazelor naturale pentru consumatorii industriali și pentru consumatorii cas-

nici, acest segment de piață urmând a fi liberalizat în 2026-2027.

BC: În general, cum arată piața internă a gazelor acum, în ce măsură ea îndeplinește cerințele Pachetului trei energetic, adică în ce măsură este liberalizată, iar consumatorii au posibilitatea să-și aleagă furnizorul?

Vadim Ceban: Din punctul de vedere al reglementării, în opinia mea, s-a făcut totul. Singurul lucru, care nu favorizează o competiție de la egal la egal, este accesul la resurse. Pe de o parte, trebuie să avem acces la resurse – la gaze naturale, iar pe de altă parte, avem obligațiunea să le cumpărăm la bursă.

Acum, Energocom, compania statului, este avantajată, deoarece statutul său, care îi înlesnește contactul cu producătorii și traderii internaționali și regionali, o pune într-o situație mult mai bună. Nimeni nu se poate compara cu ea nici din punct de vedere financiar, nici din punct de vedere juridic. Energocom este totuși un jucător puternic, este compania statului, are resurse financiare, inclusiv liniile de creditare din partea băncilor europene, de aceea este mult mai favorizată. Și mă tem să nu se întâmple că am fugit de un monopol, al Moldovagaz, și va fi creat alt monopol. Din ce observ acum, nu văd cum în următorii ani, cota de piață a Energocom, în calitate de furnizor de gaze, să scadă. Respectiv, cota pieței libere propriu-zise va rămâne destul de restrânsă.

BC: Cum a evoluat piața internațională în primele cinci luni și în ce măsură ea influențează piața Republicii Moldova și prețurile pentru consumatori?

Vadim Ceban: În primele cinci luni ale acestui an, am avut o creștere a consumului cu circa 8,5% dată fiind vremea mai rece față de anul trecut. Din punctul de vedere al prețurilor, încă avem o diferență considerabilă între cotațiile pe platforma TTF din Țările de Jos, de referință pentru piețele europene, și prețul la hotar al gazelor furnizate. Au fost perioade în februarie, când această diferență a fost de peste 15 euro. Anul acesta este deosebit de anii precedenți din punctul de vedere al prețurilor. Diferența la burse dintre cotațiile la gaze pentru ziua următoare și cele cu livrare peste șase-șapte luni nu este atât de mare. De exemplu, dacă în anii precedenți, această diferență era de cinci euro, acum este de cel mult 1,5 euro.

Cât privește viitorul, vreau să menționez că, deocamdată, consumatorii mai privesc gazele naturale ca pe un bun care trebuie asigurat la un preț fix și reglementat strict cu ajutorul statului. În viitor, cred că acest lucru se va schimba. Consumatorii își vor alege furnizorul în funcție de calitatea serviciilor și a prețului. Acum, apar oportunități pentru furnizori, cum este Transautogaz, să ajungă la consumatorul final cu prețuri libere. Regulile pentru furnizare sunt deja foarte clare și eu nu exclud că, la un moment dat, atât gazele naturale, cât și electricitatea vor fi livrate într-un singur pachet energetic către consumatori, așa cum, spre exemplu, companiile de telefonie vând servicii de telefonie, internet și televiziune. În Europa, demult funcționează un astfel de sistem. Companiile își creează portofolii de consumatori, cumpără produse energetice de pe diferite piețe și le vând la prețuri care pot fi diferite, în funcție de pachetul solicitat de cumpărător. Pentru a reuși în acest business, va conta calitatea managementului, specialiștii pe care îi ai, resursele umane, capacitățile financiare și accesul la resurse.

BC: Cum vedeți evoluția pieței energiei și a gazelor în anii următori și locul Moldovagaz în acest proces?

Vadim Ceban: În opinia mea, dezvoltarea pieței energetice, atât a gazelor naturale, cât și a energiei electrice, va fi dinamică. Vedem deja elemente de liberalizare a pieței și acest lucru va da un impuls pentru dezvoltarea surselor de generare a energiei electrice, în primul rând, inclusiv pe bază de gaz, dar și dezvoltarea energiei electrice pe baza surselor regenerabile. Următoarea fază se va axa, în special, pe stocarea energiei. Vedem că dinamica de creștere a energiei regenerabile și a surselor de generare a acestui

Vadim CEBAN,
director general
Moldovagaz

„Vedem deja elemente de liberalizare a pieței și acest lucru va da un impuls pentru dezvoltarea surselor de generare a energiei electrice, în primul rând, inclusiv pe bază de gaz și pe baza surselor regenerabile. Următoarea fază se va axa, în special, pe stocarea energiei”.

tip de energie este pozitivă și următoarea fază este să se dezvolte și acele baterii de stocare. În curând, ANRE urmează să aprobe decizia privind piața energiei electrice de echilibrare și atunci, sursele de generare pe gaz și sursele de generare, care au și elemente de stocare, vor intra pe piață. Până la urmă, asta va atrage și investiții în sector. Moldovagaz are câteva proiecte în acest sens. Acum, compania noastră fiică – Transautogaz – construiește, la Strășeni, un parc fotovoltaic cu o capacitate de patru megawați, care va produce energie electrică pentru vârfurile de consum, anume pentru echilibrare și pentru servicii de sistem. Astfel, Moldovagaz își propune să devină în viitor nu doar o companie care deține infrastructură de transport și distribuie, dar și producător de energie regenerabilă și pentru echilibrare. ■